

Henkivakuutusmatematiikan laskuharjoitus 8, 23.11.2016

1. Kertamaksuisessa x -ikäiselle otetussa elämänvaravakuutuksessa korvataan hetkellä n summa S , jos vakuutettu on tällöin elossa. Olkoot $i_1, \dots, i_n$ ja μ ensimmäisen ja $i_1^*, \dots, i_n^*$ ja μ^* toisen kertaluvun perusteet, missä i_k ja i_k^* ovat k . vuoden vuosikorkoja ja μ ja μ^* kuolevuuksia. Olkoon $V(k)$ elossa olevan vakuutetun vastuuvelka hetkellä k laskettuna ensimmäisen kertaluvun perusteilla. Kirjoita k . vuoden satunnaisylijäämä ja tämän toisen kertaluvun perusteilla laskettu odotusarvo hetkellä $k - 1$ elossa olevalle vakuutetulle, $k = 1, \dots, n$. Todista, että viimeksi mainittu on

$$(i_k^* - i_k)V(k - 1) + (q_{x+k-1}^* - q_{x+k-1})V(k).$$

2. (jatkoa) Olkoon

$$Y_n = \sum_{k=1}^n (1 + i_{k+1}^*) \cdots (1 + i_n^*) {}_{k-1}p_x^* y_k$$

kumuloitunut ylijäämä hetken n mennessä. Olkoon P ensimmäisen ja P^* toisen kertaluvun perusteilla määrätty ekvivalenssiperiaatteen mukainen nettokertamaksu. Osoita, että

$$Y_n = (1 + i_1^*) \cdots (1 + i_n^*)(P - P^*).$$

3. Olkoon $N \geq 2$ kokonaisluku ja $E = \{1, \dots, N\}$. Olkoot $\mu_{jk} : [0, \infty) \rightarrow [0, \infty)$, $j, k \in E$, $j \neq k$, ja $P_{jk} : [0, \infty) \times [0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}$, $j, k \in E$, jatkuvia funktioita. Määritellään

$$\mu_{kk}(u) = - \sum_{m \in E, m \neq k} \mu_{km}(u), \quad \forall u \geq 0, k \in E.$$

Oletetaan, että

$$\frac{\partial}{\partial u} P_{jk}(t, u) = \sum_{m \in E} P_{jm}(t, u) \mu_{mk}(u)$$

ja $P_{jk}(t, t) = \delta_{jk}$, $\forall j, k \in E$, $0 \leq t \leq u$. Osoita, että $\sum_{m \in E} P_{jm}(t, u) = 1$, $\forall j \in E$, $0 \leq t < u$.

4. (jatkoa) Oletetaan lisäksi, että funktiot μ_{jk} , $j \neq k$, ovat aidosti positiivisia. Osoita, että voidaan määrätä sellainen $\Delta > 0$, että $P_{jk}(t, u) \in (0, 1)$ kaikilla $u \in (t, t + \Delta)$ ja $j, k \in E$.

5. (jatkoa) Oletetaan lisäksi, että

$$\frac{\partial}{\partial t} P_{jk}(t, u) = - \sum_{m \in E} \mu_{jm}(t) P_{mk}(t, u), \quad \forall j, k \in E, 0 \leq t \leq u.$$

Osoita, että

$$\sum_{m \in E} P_{jm}(t, s) P_{mk}(s, u) = P_{jk}(t, u), \quad \forall 0 \leq t < s < u, \quad j, k \in E.$$